

Mestna podjetja

Kopališče: Parne, kad in pršne kopeli vsak četrtek, petek in soboto od 8h do 20h.

Klavnica in hladilnica moderno urejena, na razpolago mesarjem in izvoznikom.

Oznanjevalni urad: Izvršuje vsa naročila na 33. mestih kar najtočneje.

NARODNA

Letnik I Štev. 5.

Uredništvo in upravništvo Ptuj, Panonska ulica 5.
Rokopisi se ne vračajo.
Celoletna naročnina Din 28.—, Čekovni račun 16.089

PTUJ, 5. decembra 1931.

Cena oglasom: Po ceniku odn. po dogovoru.
Cena malim oglasom: Vsaka beseda Din 1.— in —50.
Večkratne objave po dogovoru.

Drago Kveder:

Nekaj o demokratizmu.

Da se moramo v socialnem redu razlikovati po poklicih, po službi, po premoženju, pa tudi po zmožnostih in sposobnostih, je povsem prirodno.

Pojasniti pa nam je treba, kako pride do tega, da ustvarjajo ljudje med seboj vedno več socialnih razlik in pregraj, o katerih večinoma lahko trdimo, da niso upravičene. Takih neprirrodnih socialnih razlik si ljudje ustvarjajo večinoma iz namišljenih, deloma iz tradicionalnih predsodkov, deloma pa tudi vsled svoje pogrešne, zgolj intelektualistične izobrazbe in vzgoje po šolah.

Izgleda pa povsem, da je ta pojav ni bil bistven sedanemu stanju duševnega razvoja človeštva.

V tem svojem razvoju je namreč človeštvo danes dospelo že tako daleč, da se pojavlja skoro že v vsakem poedincu izrazitejši jaz — občut nego kdajkoli poprej. Zato postaja poedinec danes skoro jaka individualiteta, ki stremi za tem, da se v najvišji meri svobodno razvija in izživi, ki se pa tudi težko podreja skupnosti in ki zahteva upoštevanja po drugih. Živimo v dobi, ko duhovno-duševno življenje človeštva ni več sharmonizirano po umu čustva in volji, nego prevladuje intelektualizem. Tako stanje duševnega življenja po aja in nuja venomer dovolj povodov, da nastajajo med soživečimi večno novi duševni prepadi in da ljudje že obstoječe še povečajo. V preprostem kakor tudi v zgolj intelektualistično (neumetniško-scholastično) vzgojenem in nabrazenem človeku tiči navadno povrh tega še silen, često nebrzdani egoizem.

To so vzroki, da menda v nobeni dobi razvoja človeštva niso v duševnem življenju tako jako prevladovali antisocialni nagoni kakor v današnjih. A ravno umetne socialne razlike, namreč duševni prepadi, ki jih vpostavljajo danes ljudje na osnovi orisanega duševnega življenja med seboj imajo v sebi antisocialne tendence (smeri), med tem ko prirodne socialne razlike in iz njih izvirajoče pregraje duševnega življenja pri normalni vzgoji sploh ne učinkujejo antisocialno.

V kategorijo umetnih duševnih prepado in socialnih razlik spadajo v enem in istem narodu sledeči:

1. Duševne pregraje v konfesionelnem (veroizpovednem) pogledu. Danes so sicer le malo kedaj še izvor antisocialnemu mišljenju in drugstveče orientiranim, ako jih ne zlorablja strategija in taktika politične stranke, ki je osnovana zgolj iz veroizpovednih vidikov, v svoje borbne namene.

2. Silnejše nego duševne razlike po konfesiji so vsekakor umetni duševni prepadi, ki so jih ljudje ustvarjali s tem, da so se najstrožje opredeljevali po pripadnosti raznim nestrpnim političnim strankam. No hvala Bogu in modrosti vladajočih v naši državi; antisocialne tendence izvirajoče iz te osnove ne morejo več biti silno učinkovite.

Najnovejša poročila.

Zadnja pot nadškofa dr. Franja B. Sedeja.

V naši zadnji številki smo poročali o preganjanju primorske duhovščine. Popolnoma podzavestno smo se dotaknili vprašanja nenadne odstavitve goriskega vladike tfr. Franceta Borgia Sedeja. Strt od razočaranja je blagi meščenec — izročil. Z velikimi slovesnostmi v njegove zemske ostanke prinesli v grobnico poleg njegovega predhodnika kardinala Missia, ki je rojak iz Hrastja pri Radencih. Celo na zadnji poti

velikega mučenika so fašisti držali strogo službo in jim je zelo žal, da niso mogli velike žalosti naših primorskih trpinov — aretirati. —

V zaslužnem Juljski Benečiji vlada velika žalost.

— V svobodni Jugoslaviji pa se vrše svete maše za dušnice za pokojnim, ki je bil steber zadržev. Zrušili so nam vladiko, ali ideje osvobojenja ne bodo ugonobili! — Večen spomin možu dela in poštenja!

Nenadna zima po vsej Evropi.

IZ BEOGRADA poročajo: Pritisnila je na nas naravnost sibirski zima. Pol mesta je prehlajenega. Beda najbednejših brezdomcev je silna. — V Kraljevu so beležili te dni 24 stopinj pod ničlo. —

IZ ITALIJE javljajo o velikih poplavih, burji in snežnih metežih. Cele pokrajine so ogrožene. V tržaški luki so promet popolnoma ustavili. —

IZ LONDONA poročajo, da je gosta megla povzročila zastoj celokupnega prometa v mestu in okolici. —

IZ SKOPLJA poročajo, da je proga Skoplje-Ohrid tako zasnežena po zame-

tih, da na njej ni mogoč promet za več dni. —

V BOLGARIJI je glasom poročil iz Sofije zapadel mestoma sneg do 3 metrov višine. Promet na cestah in železnicah je ustavljen za par tednov. Plovba na Črnem morju je ukinjena. Povprečna temperatura znaša 10 stopinj pod ničlo. —

V RUMUNIJI vlada tak mraz, da je že več ljudi zmrznilo. Mestoma so zabeležili temperaturo do 28 stopinj pod ničlo. Razen tega so na Črnem morju neprestani viharji, ki ogrožajo tudi največje ladje. —

In pri nas?! —

Caveant consules!

Na podlagi uradnih tržnih poročil iz mnogih krajev dravske banavine, moramo na žalost ugotoviti, da se je usoda položaja našega kmeta pomaknila bližje 12. ture.

Za danes beležimo le najbolj drastične slučaje. Martin Čuš iz Tivolc pri Moškancih je hotel prodati kravo. Ponuđili so mu Din 160. — Mož se je okrenil in odgnal kravo domov ter jo zaklal. Za kožo samo je dobil Din 172. — torej Din 12. — več, kakor za celo kravo, ki jo je razprodal po Din 3.- kg. — Kdo

tu vedri in oblačil?! —

Treba bo zlu stopiti na korenino in ga iztrebiti. — Narodni gospodarstveniki imajo hvaležno priliko reševalcev domovine. — Konj, vreden med brati 3000.- dinarjev, se je moral prodati za 500 dinarjev, dasi nepohabljen. — Vol, vreden 7000 dinarjev je šel v mesarjeve roke za reci in piši 1000 dinarjev. In mesarske cene? — Zdi se, da potrebuje ptujski trg tako močno roko, kakor se je človekoljubno in radikalno uveljavila v Mariboru. Prosimo odpomoči!

3. Barbarski moderne dobe nedostojni in neutemeljeni so pa duševni prepadi in socialne razlike, ki jih vpostavljajo nekateri bogati ljudje nasproti manj premožnim ali povsem siromašnim samo zaradi razlike v premoženju.

O grozni „moralni“ in objestnosti preveč sitih napram lačnim, v krutem, neusmiljenem postopanju nekaterih bogatašev proti siromašnim uslužbencem in delavcem, ki so od njih odvisni, o nesrečnih posledicah razne brezsrčnosti, je še vedno dnevna kronika polna.

4. Umetne tšuševne pregrade pa ustvarjajo danes ljudje tudi nasproti drugim na osnovi različne splošne ali strokovne izobrazbe, na osnovi stečenih iz-

pričeval in tšipom. Podoba je večkrat, da razna spričevala in diplome niso več v toliko dokazifa, da bi bil ta ali oni za to ali oni posej sposoben in zmožen, nego da so to listine, na osnovi katerih je lastnik take pozvan, vpostaviti ob vsaki priliki nepremostljiv duševni prepadi nasproti vsem tšitim, ki enakega dokumenta nimajo.

Vsi taki duševni prepadi med sloji so socialne bvre medsebojnemu sporazumu ter so vsled tega silno učinkoviti v antisocialnem smislu.

Kako bi se končno mogli tudi povoljno razlagati tšejstvo, da se tako rado govori o „višjih, srednjih in nižjih ljudeh?“ — Konec prih,

Kaj in kako misli razumen kmet o demokratizmu?

Na naš članek „Vzroki ptujske nesloge“ in druge beležke o napačnem pojmovanju demokratizma nam je eden naših čitateljev-kmetov zelo nazorno in brezobzirno napisal po pravilu „če dva storita isto, ni to isto“ sledeče značilne primere, katere je tekom časa zbral iz raznega časopisja. Opazovanja so zanimiva in vredna trajne zabeležbe. Kmet f. Dremelj piše:

Ša izvajanja o demokratizmu in Va tšičnemu mišljenju so mi potišdemokra v roke. Naša sedanja tšružbanila pero tako zastrupljena, da celo je miselno nevoljah, ob smrtnih stupri boleznih. vprašanih, pri izumih čajih, v javnih vprašanih, pri izumih in splošni raznih prilikah razlikuje sloj in prizadete ali delujo, če oz. udeležene o sebe na način, ki ja no očituje miselnost takozvane pokva. an Radčič in kakor je blagopokojni šte. i so v svoji rnovaf gotovi razred ljudi, seme bratadutosti in ošabnosti zasejal. Za kmetomorne nesloge med nas. — Za kmeta niso imeli in še defoma nima, o drugih izrazov, kakor: „Neumen k. net“, „kmečki butelj“, „kmetauzer“ in to, samo takrat, kadar ne rabijo našega žita, krompirja, mleka, jajc, živine, splošni delkov našega truda in — naših glasov ter naklonjenosti... Mnogi, ki so v tšisti žalostni dobi po naših hrbtih spvezali na mastne položaje, so nas pozabili in so z nasladi poslušali in prebirali neslane šafe raznih mfečezobih škriccev, ki so pozabili ali pa še niso spoznali, da je kmet hranitelj mesta. —

Zgodilo se je, da se je kmetu od skubijomračil um. Pa je prišla stvar v meščanske časopise: „Zadnja postaja razvratnega življenja.“ f. K. je kot notoričen pijanec zblaznel. Pognal je celo posestvo po grlu. Oddali so ga v umobolnico, kjer čaka svojega konca. — Resnica pa je ta-le: Imenovan je bil premožen kmet. Radčič političnega sovraštva dve svojih sosesov se je na prigovarjanje nekega odvetnika zapletel v dotrajne pravde. Lepega dneva je zapel pred hišo boben, enkrat za odvetnika, enkrat za „štibro“. Janez je obupal. Začel je res pitu na žalost in obup potem ko je vse skupaj „vrag vzel“ s svojimi pomočniki. Revežu se je omračil um. Ta ka je resnica. — Pa se je zgodilo, da se je omračil um nekemu „gospodu“, o katerem so tri fare naokrog zvedele, kako razvratno je živel. Vse bogastvo mu ni nič pomagalo... O pač! V časopisu je stalo „A. S. je živčno zbolel in se mora podvreči zdravljenju v sanatoriju. — Vidite, taka je pravičnost človeške družbe, njena „demokratična“ miselnost? —

Drug primer: Samomori, katerim je ozadje ponajvečkrat beda, brezposelnost, obup, razočaranje — so na dnevnem redu. Kako različno se o teh žalostnih stvareh poročča, kažejo sledeči primeri: „Kakršno življenje taka smrt“, „Konec slabega življenja“, „Sam se je sodil“ i.t.d. in to samo pri povprečnem navadnem človeku, ki je prostovoljno